

OPVOLGING RAPPORT 'ONGELIJKE LEGGERS'

APRIL 2022

NAZORG VOOR (OUD-)SPORTERS

Direct na het verschijnen van het rapport startte de KNGU met het prioriteren en categoriseren van de aanbevelingen, evenals de opvolging ervan. Het inrichten van nazorg voor (oud-)gymnastporters kreeg vanzelfsprekend de hoogste prioriteit. Dit heeft geresulteerd in gerichte verwijzingsmogelijkheden voor (oud-)gymnastporters die te maken hebben (gehad) met grensoverschrijdend gedrag:

- Met Slachtofferhulp Nederland (SHN) is een nazorgtraject ingericht, dat zowel uit praktische hulp als diagnostiek bestaat. Dit draagt bij aan goede doorgeleiding naar meer gespecialiseerde vormen van zorg en psychische ondersteuning.
- SHN gaat, naast hulp bij aanvragen van een behandeling of therapie, ook (oud-)sporters begeleiding bieden bij sporttuchtrechtprocedures. Medewerkers van SHN zijn inmiddels van extra expertise op het gebied van (top)sport voorzien.
- Het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) ontwikkelde daarnaast een zorgprogramma met gespecialiseerde zorg voor (oud-)gymnastporters die kampen met langdurige psychische klachten of trauma. Het betreft een intensief programma in groepsvorm. Het programma is gestart met een groep oud-gymnastporters en inmiddels ook toegankelijk voor andere sporters. Het UMCG-programma is mede gefaciliteerd door het ministerie van VWS.

Constateringen:

We constateren dat, ondanks alle inspanningen om slachtoffers in deze fase goed te ondersteunen en naar de juiste zorgverleners te verwijzen, slachtoffers nog steeds niet in alle gevallen goed geholpen worden. We krijgen de volgende knelpunten terug:

- Soms ontbreken mogelijkheden voor het doorverwijzen naar (en vergoeden van) specifieke individuele zorg. Met name waar het een zorgvraag betreft die afwijkt van de hierboven genoemde opties, waaronder het behandelen van psychosomatische klachten van (oud-) sporters die langdurig onder grote druk hebben getraind.
- Soms is de behandelvorm, locatie of periode niet passend bij de zorgvraag.
- De problematiek is zo specifiek gerelateerd aan de topsportervaring, dat zorgaanbieders niet altijd de impact van het topsportleven goed (kunnen) inschatten.

Zowel KNGU, NOC*NSF als Centrum Veilige Sport Nederland hebben geen formele rol in het beoordelen van de kwaliteit en beschikbaarheid van zorgaanbod. De rol van de sportsector beperkt zich tot signaleren, verbinden en aanjagen. De aansluiting tussen de sportsector en gespecialiseerde zorg is, mede dankzij de grote betrokkenheid van Slachtofferhulp Nederland en VWS, inmiddels sterk verbeterd. De bovengenoemde knelpunten blijven echter een punt van aandacht.

Desalniettemin heeft het rapport geleid tot zo concreet mogelijke hulp bij diagnostiek, doorverwijzing, lotgenotencontact en zorg. Aansluitend bij de behoefte is ook voorzien in emotionele en praktische begeleiding bij sporttuchtrechtprocedures. Gedurende het jaar is veel aandacht besteed aan de verbetering van lopende samenwerkingen en het verhelderen van processen, om toekomstige hulpvragen adequaat op te pakken. De zorg is zo ingericht dat ook in de toekomst sporters hier gebruik van kunnen maken. ►

ERKENNING EN TEGEMOETKOMINGSREGELING

Op basis van zorgvuldig intern beraad en het adviesrapport van de adviescommissie integriteit & ethiek van NOC*NSF, concludeerden de KNGU en NOC*NSF dat een financiële toekenning van € 5.000 aan oud-gymsporters, als erkenning van het grensoverschrijdende gedrag waar zij jarenlang aan zijn onderworpen, gerechtvaardigd is. Dit betekent dat in 2021 al een eerste start is gemaakt met het ontwerpen van een regeling die hierin voorziet.

Voor de uitwerking en uitvoering van de regeling hebben NOC*NSF en de KNGU het Centraal Bureau Klachtenmanagement in de Zorg (CBKZ) betrokken als partner. De kosten voor de tegemoetkoming worden gedragen door de KNGU en NOC*NSF. De KNGU draagt naar vermogen bij aan de tegemoetkoming. Daarnaast heeft VWS zich bereid getoond om de kosten voor uitwerking en uitvoering te ondersteunen. De regeling is 1 maart 2022 opengesteld via www.tegemoetkomingsregelinggymnsport.nl.

Na publicatie hebben de sporters aangegeven dat zij het aanvraagproces als ontoegankelijk en zeer impactvol hebben ervaren. Dit onderwerp is tevens ter sprake geweest in de Tweede Kamer.

De betrokken partijen (KNGU, CBKZ en NOC*NSF) hebben gehoor gegeven aan de oproep van (oud-)sporters om de regeling eenvoudiger en laagdrempeliger te maken, en op 11 april '22 aangepaste voorwaarden gepubliceerd. De betrokken (oud-) gymnsporters zijn hierover geïnformeerd. Zo is het voor een sporter mogelijk om iemand te machtigen om het aanvraagproces namens de sporter te doorlopen en is er meer ruimte om in individuele gevallen af te wijken. Om sporters goed te informeren over het aanvraagproces is [deze video](#) toegevoegd aan de website.

De belangrijkste aanpassingen zijn:

1. Het aanvraagformulier is aanzienlijk ingekort om de aanvraag eenvoudiger en laagdrempeliger te maken;
2. De criteria dat een sporter minstens twee jaar, 30 uur per week heeft getraind zijn vervallen;
3. Het is voor een sporter mogelijk om iemand te machtigen die de aanvraag indient of het hele proces samen met of namens de sporter doorloopt;
4. Een mondelinge toelichting blijft het uitgangspunt. De commissie heeft echter meer ruimte gekregen om in individuele gevallen hiervan af te wijken. Bovendien kan de sporter er voor kiezen niet zelf te verschijnen maar zich door een gemachtigde te laten vertegenwoordigen.

De onafhankelijke commissie wil een goed beeld krijgen van de impact van grensoverschrijdend gedrag op het leven van de aanvrager. Dat betekent dat sporters niet noodzakelijk hoeven aan te tonen dat er grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden. De commissie doet niet aan waarheidsvinding over wat er heeft plaatsgevonden maar vormt zich een beeld van de impact ervan op het leven van de aanvrager zodat dit voldoende aannemelijk is. Slachtofferhulp Nederland is beschikbaar voor de aanvragers die behoefte hebben aan ondersteuning.

Constatering:

Het is zeer vervelend dat deze regeling, die met de grootste zorgvuldigheid is ontworpen en juist bedoeld is om bij te dragen aan de erkenning van het leed dat (oud-)sporters hebben ervaren, zo'n slechte start heeft gehad. De door (oud-)sporters geuite kritiek hebben we zeer serieus genomen. We zien het verdere verloop van de regeling met vertrouwen tegemoet.

CLUBS

De KNGU ondersteunt, als hoeder van de kwaliteit en veiligheid in de gymnsport, clubbestuurders bij het ontwikkelen van passend clubbeleid, onder andere op het gebied van sociale veiligheid. Hoewel clubs ook het afgelopen jaar onder grote druk stonden vanwege de coronapandemie, toonden veel clubbestuurders zich bereid om het gesprek aan te gaan, verbinding te zoeken of meteen aan de slag te gaan met de preventie van grensoverschrijdend gedrag. Onder het kopje 'agerenderen grensoverschrijdend gedrag' staat toegelicht welke activiteiten in dit kader zijn ontwikkeld. ►

In het jaarplan 2022 is vastgelegd dat de KNGU een speciaal projectteam 'sociale veiligheid clubs' aanstelt. Het onderzoeken waar clubs behoefte aan hebben en waar de KNGU hen kan ondersteunen, is een belangrijk onderdeel van dit project. Het project staat momenteel in de startblokken en het projectteam gaat voor de zomer van 2022 van start.

De nieuwe code goed sportbestuur van NOC*NSF is vanaf november 2021 in gebruik genomen. De nieuwe code en bijbehorende toolkit vormen een kompas voor integer en maatschappelijk verantwoord sportbestuur. Vier principes staan centraal: verantwoordelijkheid, democratie, maatschappij en transparantie. Ook deze code wordt door de KNGU geagendeerd in de contacten met clubbestuurders en in de algemene communicatie.

In het Sportakkoord is vastgelegd dat alle gemeenten in overleg met hun verenigingen een 'ondergrens' opstellen voor een positieve sportcultuur en tegen grensoverschrijdend gedrag. NOC*NSF heeft basiseisen integriteit voor sportaanbieders opgesteld. VSG en NOC*NSF zijn een pilot gestart voor de implementatie en werken aan een handreiking voor het regelen van deze basishoudingen op verenigingsniveau. Meer informatie over de basiseisen integriteit sportaanbieders.

Constatering:

De effecten van (beleids-)keuzes bij clubs worden pas op lange termijn zichtbaar. Clubs zijn autonoom in het maken van het clubbeleid, het aantrekken van personeel en vrijwilligers en het actief uitdragen van thema's rondom integriteit. In 2022 heeft de KNGU voor het tweede jaar de verenigingsmonitor uitgestuurd, waarin clubs worden bevestigd over verschillende onderwerpen. Over enkele jaren moet blijken of dit een geschikt middel is om de effecten van genomen maatregelen te monitoren.

JEUGDSPORT, TALENTONWIKKELING EN TOPSPORT

De KNGU heeft ook het afgelopen jaar weer stevig ingezet op sportpedagogiek, zowel in de recreatiesport als de wedstrijdsport. Onder andere in de DG Academy, het vernieuwde wedstrijdssysteem en in het KNGU-magazine The Connection voert een pedagogisch sportklimaat de boventoon. Zowel de KNGU als NOC*NSF hebben een pedagogisch adviseur in dienst, die in beleid en uitvoering betrokken is vanuit het vakgebied pedagogiek.

Het pedagogisch A-B-C (Autonomie, Binding en Competentie) is als concrete vertaling verder verweven in de producten, diensten en communicatie van de KNGU. Het lopende programma Pedagogische Visie wordt vanaf 2022 verder verdiept en voortgezet onder de titel 'Visie op de Gymnsport', waar gedurende een groot deel van 2021 aan is gewerkt en waaraan een wetenschappelijke basis ten grondslag ligt. Het verder ontwikkelen van passend, kwalitatief opleidingsaanbod via de DG Academy (voor trainers en coaches bij clubs) sluit hier naadloos bij aan.

De Wereldgymnaestrada Amsterdam (2023) is vanuit het oogpunt van communicatie en uitstraling van de sport, een uitstekend uithangbord voor sportplezier en biedt kansen voor het verder aanjagen van de internationale lobby. Daarnaast wordt samen met Engeland, Duitsland en Zwitserland (en in samenspraak met de FIG) ingezet op een tweedaagse tijdens het WK in Liverpool (november '22) over de toekomst van de sport in relatie tot de noodzakelijke cultuur- en systeemverandering. Engeland is hierin kartrekker. Nederland presenteert dan de Visie op de Gymnsport voor het eerst in de internationale context.

Het nieuwe wedstrijd- en oefenstofsysteem van de KNGU kent talloze wijzigingen. De leeftijdscategorieën zijn verschoven, evenals de niveau-indelingen. Voor de jongste jeugd zijn wedstrijden vervangen door 'meetmomenten', waar kinderen spelenderwijs en in groepsverband mogen laten zien wat ze al hebben geleerd.

Onmiskenbaar zorgde de gewenste cultuurverandering in de gymnsport, inclusief de misstanden die het rapport 'Ongelijke Leggers' blootlegde, ook voor onrust in en rondom het topsportprogramma van de KNGU. In de tussentijdse (pers)updates is met regelmaat tekst en uitleg gegeven. ▶

Tegelijkertijd is gewerkt aan een nieuw talentontwikkeling- en topsportprogramma.

Gestart is met de discipline turnen. Het lopende programma voor de disciplines turnen dames en heren is gedurende 2021 al gedeeltelijk aangepast. In een intensief co-creatie proces is ondertussen gewerkt aan het ontwerp van een volledig nieuw programma. De stem en ervaring van (oud-)sporters, trainers-coaches en deskundigen (zowel nationaal als internationaal en van zowel buiten als binnen de gymnsport) zijn actief ingezet bij de totstandkoming van het nieuwe programma, dat als een sprong voorwaarts wordt gezien in het systeem, de structuur en de cultuur binnen de gymnsport. Het ontwikkeltraject kreeg daarom de werktitel 'Giant Leap'.

Hoewel de volledige implementatie van het programma iets is vertraagd door belangrijke verschuivingen in de technische staf, kan met het aanstellen van de nieuwe technisch directeur per 1 mei 2022 verder invulling worden gegeven aan de ingezette koers en het creëren van rust en stabiliteit in het programma turnen dames.

TECHNISCH KADER

In 2020 zijn we gestart met een vernieuwingsslag in het opleidingsaanbod van de KNGU: DG Academy. De ontwikkeling van trainer-coaches is een belangrijke basis voor de kwaliteit van het sportaanbod. In het uitstippelen van het vernieuwde (online, modulaire) opleidingsaanbod werken we nauw samen met het onderwijs, andere bonden, NOC*NSF en een vertegenwoordiging van KNGU docenten, trainer-coaches en clubs.

De vernieuwde opleidingen zijn volledig in lijn met de nieuwe Visie op de Gymnsport.

Zowel de wijze van opleiden (hybride leren, theoretisch als praktijk, opleidingstrajecten op maat) als de inhoud van de opleiding is gebaseerd op:

1. Het vermogen tot zelfreflectie van de cursist.
2. De intrinsieke motivatie van de cursist, volgens het A-B-C principe:
 - Autonomie: het belang dat cursisten hechten aan vrijheid, zelf keuzes maken en verantwoordelijk zijn voor de dingen die zij interessant vinden en doen.
 - Binding: de behoefte van cursisten om gewaardeerd en gerespecteerd te worden. Ze willen ergens bij horen en verlangen naar aandacht en erkenning.
 - Competentie: het gevoel van cursisten dat zij 'iets' kunnen of het gevoel hebben succesvol te zijn door het aanleren van een nieuwe vaardigheid.
3. Het continue proces van leren en ontwikkelen.

De eerste vernieuwde opleiding, bestemd voor trainer-coaches op KSS-niveau 3, is in september via de DG Academy gelanceerd. De eerste lichter cursisten kon tevens gebruikmaken van een kortingsregeling, gefinancierd door het ministerie van VWS in het kader van de cultuurverandering in de gymnsport. De opleiding maakte daarmee een vliegende start; direct na de lancering meldden zich 96 deelnemers. Aanvullend daarop volgt ook een aantal mbo-studenten de opleiding als keuzevak. De cursisten ronden naar verwachting in september 2022 de opleiding af. Het scholen van voldoende docenten en praktijkbegeleiders die betrokken zijn bij de opleiding(en) is een punt van aandacht voor 2022.

Parallel aan de vernieuwde opleiding is in 2021 ook een aparte bijscholingsmodule Pedagogiek ontwikkeld. Deze bijscholing is bedoeld voor trainers-coaches die reeds in het bezit zijn van een licentie. De bijscholing is begin 2022 opengesteld voor de eerste 100 cursisten.

Voor het technisch kader in dienst van de KNGU (topsportprogramma) is een aparte, intensieve leerroute opgesteld, die onderdeel is van het onboardingsprogramma. ►

AGENDEREN VAN GRENSOverschrijdend Gedrag

Voor de toekomst blijft het belangrijk dat de drempel om hulp te zoeken bij het ervaren of constateren van grensoverschrijdend gedrag, steeds lager wordt. Het thema integriteit in de sport moet hoog op de agenda blijven bij de bond(en), de politiek, de clubbestuurders, de sporters en de vrijwilligers. Een aantal aanbevelingen raken nadrukkelijk aan het bespreekbaar maken van normen en waarden en het verlagen van de drempel om actie te ondernemen. ►

De KNGU realiseerde het afgelopen jaar:

- Online voorlichtingsbijeenkomsten voor *clubbestuurders*, waarin het thema 'sociaal veilige club' en 'code goed sportbestuur' zijn uitgediept. Vanaf september 2021 organiseerde de KNGU vier van deze bijeenkomsten;
- Structurele aandacht voor het thema via de online platforms, speciaal gericht op *clubbestuurders* en in KNGU-magazine The Connection. (6.000 betalende abonnees, 3 uitgaves sinds april 2021.) Per editie gaan tussen de 5-7 artikelen over thema's als integriteit, pedagogiek in sport, verantwoordelijkheid als clubbestuurder;
- Voorlichting aan *trainers-coaches*, als onderdeel van de vernieuwde opleidingen en bijscholingen. Dankzij een stimuleringsmaatregel vanuit het ministerie van VWS zijn sinds september 2021 al 96 nieuwe trainer-coaches op KSS-niveau 3 opgeleid en zijn nog eens 100 deelnemers gestart met een bijscholing op het thema pedagogiek;
- Voorlichting aan brede doelgroep *sporters*, waaronder het communiceren van de CVSN campagne 'blijf je stil of praat je erover?' via de kanalen van de KNGU;
- Voorlichting aan *de interne organisatie* van de KNGU, zowel voor collega's met (hulp)vragen als door middel van terugkerende aandacht in personeelsmeetings;
- De KNGU neemt actief deel aan de denktank sport & integriteit, waartoe NOC*NSF het initiatief heeft genomen
- Aanstelling van een tijdelijke extra vertrouwenscontactpersoon bij de KNGU;
- Beter vindbaar maken van informatie rondom grensoverschrijdend gedrag in de sport. Onder andere op de KNGU-website en via doorverwijzing naar Centrum Veilige Sport Nederland, waar een extra casemanager is aangesteld;
- De KNGU heeft in nauwe samenwerking met NOC*NSF het thema integriteit en grensoverschrijdend gedrag in de sport nadrukkelijk geadresseerd in de Tweede Kamer. Er zijn gesprekken gevoerd met de verantwoordelijke minister en staatssecretaris, gesproken met politici, vragenrondes en rondetafelgesprekken geweest en position papers gepubliceerd. Het doel is een brede ketenaanpak waarin verantwoordelijkheden, taken en rollen helder zijn en bijbehorende structurele financiering voor de sport beschikbaar komt. Hierbij wordt de door NOC*NSF en sportbonden ontwikkelde Visie op Integriteit als belangrijkste en goed onderbouwde leidraad gepositioneerd;
- Internationaal heeft de KNGU het onderwerp grensoverschrijdend gedrag geagendeerd en een appel gedaan op andere landen om meer te doen aan de ontwikkeling van een veilig(er) sportklimaat wereldwijd. Dit heeft geleid tot het wijzigen van de FIG-statuten ten aanzien van het mogelijk maken van internationale uitwisseling van tuchtrechtelijke en strafrechtelijke uitspraken, waar de KNGU continu voor heeft gelobbyd bij de FIG.

Constatering:

Waar in eerste instantie veel clubs 'gelaten' reageerden op het verschijnen van het rapport ('dit gebeurt niet bij ons'), werd de betrokkenheid van clubbestuurders gedurende het jaar steeds groter.

De inspanningen van de KNGU, maar ook aandacht voor grensoverschrijdend gedrag in de media (waaronder de meldingen bij bijvoorbeeld The Voice of Holland) en de brede maatschappelijke discussies droeg hieraan bij. Ook de extra aandacht vanuit NOC*NSF en het Centrum Veilige Sport, bijvoorbeeld in de vorm van de campagne 'VOG, heb jij 'm al' en de lancering van de nieuwe Code Goed Sportbestuur, hebben dit thema hoog op de agenda gezet.

De effecten hiervan zijn moeilijk meetbaar; een club is autonoom in beleidskeuzes en de uitvoering van het clubbeleid. Het grote aantal bij de KNGU-aangesloten clubs (+/- 900) en de enorme variatie aan vrijwilligers binnen deze clubs maakt dat dit trajecten zijn waarvan de effecten pas na lange tijd meetbaar zijn. Het agenderen van het thema (volgens bovenstaande punten) gaat onverminderd door in 2022, alsook de oproep aan gemeenten hierin ook een rol te pakken en samen met de sport(bonden) op te trekken.

NB. De cijfers ten aanzien van het aantal contacten over grensoverschrijdend gedrag in 2021 worden gepubliceerd in het KNGU-jaarverslag 2022. Het concept jaarverslag gaat ter goedkeuring naar de bondsraad op 12 mei 2022 (Jaarverslag hoofdstuk 1.9). ►

OPVOLGINGSKOMMISSIE EN COMMUNICATIE

Naast de aanbevelingen die gaan over de (na)zorg voor slachtoffers, geven de onderzoekers nog een reeks aanbevelingen om de (gym)sport veiliger en gezonder te maken. Voor de uitvoering van de diverse aanbevelingen heeft het ministerie van VWS een financiële handreiking gedaan waarmee zowel CVSNI als de KNGU belangrijke stappen kunnen zetten. Transparante communicatie blijft hierin een belangrijk aandachtspunt. Op de KNGU-website is een speciale pagina ingericht voor zowel het onderzoek als de opvolging.

Voor het monitoren van de voortgang van de opvolging van de aanbevelingen werd door de KNGU, in afstemming met NOC*NSF, een onafhankelijke opvolgingscommissie ingesteld, waarin ieder lid een eigen aandachtsgebied vertegenwoordigt. De opvolgingscommissie kwam tot op heden tweemaal bij elkaar en publiceerde van deze vergaderingen openbare verslagen. Naast de indringende getuigenissen van betrokkenen en heldere aanbevelingen voor de toekomst, geeft het rapport een inzicht in de complexiteit van de georganiseerde sport. Dat geldt voor de gymnsport, maar ook voor de sport als geheel. De insteek van de KNGU is en blijft dat opgedane kennis, ervaringen en tools worden gedeeld met andere sportbonden, clubs, NOC*NSF en de internationale (gym)sportfederaties.

Constatering:

Wij geloven in een gezamenlijke cultuurverandering, waarin verschillende rollen en verantwoordelijkheden zijn weggelegd voor sportbonden, sportclubs, vrijwilligers, sportkoepel NOC*NSF en de landelijke en lokale overheid. Met regelmaat hebben we het afgelopen jaar in de politieke arena gepleit voor verdere versterking de sportsector en voor de middelen die de sport nodig heeft om daadwerkelijke (duurzame) verandering mogelijk te maken.

Ondanks de voortgang in de gezamenlijke Visie sport & integriteit, de stappen die gemaakt worden met het sportakkoord en de politieke aandacht voor het onderwerp, constateren we dat er in de structurele financiële en organisatorische versterking van de sportsector (bonden, clubs en kader) nog weinig vooruitgang is geboekt.

KETENAANPAK

In samenwerking met sportbonden en het Instituut Sport Rechtspraak (ISR), is NOC*NSF gestart met een verkenning naar de best mogelijke samenwerking in de keten. Vanaf het eerste signaal van grensoverschrijdend gedrag tot een mogelijke (tuchtrechtelijke) uitspraak, handhaving, nazorg en re-integratie. Dit als onderdeel van de implementatie van de visie op integriteit. De onderzoekers van bureau Verinorm benoemen in het rapport diverse punten van aandacht, die ook in de optimalisatie van de keten zijn meegenomen. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om het Centrum Veilige Sport Nederland onafhankelijk te maken van NOC*NSF. Daarnaast adviseren de onderzoekers om te kijken naar de benaming en invulling van de rol van vertrouwens(contact) persoon en om reglementen, protocollen en richtlijnen (jaarlijks) te evalueren. In de vorm van een gezamenlijke, door NOC*NSF geïnitieerde 'denktank sport & integriteit' zijn het afgelopen jaar diverse van de hierboven benoemde punten aan de orde geweest. Verschillende knelpunten en oplossingsrichtingen zijn besproken. Deels zijn deze al in werking gezet, deels hebben deze nog verdere uitwerking nodig. Een cruciaal onderdeel hierin is de verdere professionalisering van het ISR, dat hiervoor zelf een plan heeft opgesteld. Een van de afspraken tussen het ISR en NOC*NSF betreft het verkorten van de doorlooptijd van ISR-zaken.

Constatering:

Parallel aan de inzet van NOC*NSF om de hele keten te versterken, wordt ook binnen de KNGU-organisatie zeer veel tijd gestoken in het verder verhelderen van rollen, taken en verantwoordelijkheden op het gebied van integriteit. De complexiteit van dit onderwerp wordt steeds beter zichtbaar. Niet alleen is de sportbond een formeel meldpunt, ook op het gebied van handhaving, nazorg, preventie, (internationale) wetgeving, beleidsontwikkeling, voorlichting en advies aan clubs wordt van een sportbond veel verwacht. De KNGU blijft voortdurend monitoren en reflecteren waar de verantwoordelijkheden beginnen en eindigen, waar processen kunnen worden vereenvoudigd en waar taken nog diffuus zijn. Daarnaast blijft dit punt hoog op de agenda in de gesprekken aangaande de verdere professionalisering van de sportsector: het is een zorg die niet alleen de KNGU maar meerdere sportbonden bezighoudt.